

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

Madártani rejtvény. «Vogelwarte Rossitten. 124.» Mi ez? Magyarázatul szolgáljon annyi, hogy ez a titokzatos fölírás egy alumíniumgyűrűn van, a melyet egy 1908. jan. 6-án Le Havreban elejtett dankasírály viselt a lábán. Súlyosbítja az esetet az a körülmény, hogy a «Vogelwarte» szó nincs meg a szótárakban. A megfejtést a «Le Petit Havre» című helyilap 1908. évi jan. 8-iki számában a következőképen próbálja megadni:

«*Különös lelet.* Egyik polgártársunk tegnap egész váratlanul rendkívül csodálatos fölfedezést tett. A mikor az új gáton vadászgatott, sikerült elejtenie egy közönséges sírályfajt. De milyen nagy volt a meglepetése, mikor a madár lábán egy fémgyűrűt talált a következő fölrattal:

Vogelwarte Rossitten 124. Honnan jön ez a sírály és mit jelent a fölirat? Ismeretes dolog, hogy gyakran találunk gyűrűket bizonyos galambok lábán és vannak folyóvizeinkben olyan halfajok, a melyek farkuszójukban kaucsukgyűrűt viselnek; ezzel egyes haltenyésztők látják el őket, a kik a halfajok vonulását tanulmányozzák. De nagyon ritka eset az, hogy sírályokat ékesítsen ilyen gyűrű.

Annyi bizonyos, hogy a tengerpartunkon elejtett sírály gyűrűjének fölirata német ember munkája. A «Vogel» szó Németországban elterjedt családnev, egyúttal azonban főnév és madarat jelent.

A mi a «warte» szót illeti, úgy az a «warten» igéhez tartozik és a parancsoló módban azt jelenti «várj» (attendo).

Rossitten ember-nek, vagy hajó-nak lehet a neve. Arra lehetne tehát gondolni, hogy a fölirat «Vogel várj Rossittenre» hangzású pa-

rancsot tartalmaz. Csak azt nem tudjuk elképzelni, hogy miért bízták ezt a parancsot egy sírályra, a mely annyira alkalmatlan az ilyen hírszolgálatra és mi lehetett ennek a híradásnak a célja?

Egy másik föltevés az lehetne, hogy egy «Rossitten» nevű hajó vagy kapitány hajótörést szenvedett «Vogel» nevű országban és segítséget vár. Ez azonban nem nagyon valószínű. «Vogel» név alatt jelenleg csak egy előbegységet ismerünk Újguinea keleti partján, a mely az angol birtokokhoz tartozik. Ez a vidék azonban nagyon látogatott, megfordulnak ott az összes nemzetek hajói s a lakosság is bizonyára értesítette volna az angol kormányt a hajótörésről. Továbbá, hogyan lehetséges az, hogy egy sírály az egyenlítő-től egészen a mi tájainkra jusson.

Bármiképen álljon is a dolog, érdekesnek tartottuk erről a különös leletről hírt adni. Hátha valamelyik olvasónk adhat fölvilágosítást erről a rendkívül misztikus dologról.»

A francia lap magyarázási kísérletei önkéntelenül is az egyszeri egyetemi hallgatót juttatják eszembe, a ki némi kicsinyléssel emlékezett meg egyik nyelvészünk szómagyarázatairól és ekklatáns példaképen a Rákos vize nevét hozta föl, melyet az illető nyelvész a hajdani rákbőséggel hozott kapcsolatba — túlságosan egyszerűnek és természetesnek találta ezt a magyarázatot. A vonuló halakon levő kaucsukgyűrű már megadhatta volna a francia újságírónak a megfejtés kulcsát, de hát a hajótörés mégis csak regényesebb és Újguinea messze van.

A kifürkészhetetlennek mondott véletlen alig néhány hétre egy másik francia helyilapnak is föladta ezt a madártani rejtélyt, a

mely azután bebizonyította, hogy laptársa még távolról sem merítette ki az összes lehetetlen föltevéseket. 1908. jan. 27-én Grelonges sur Saôneban is elejtettek egy ilyen megjelölt dankasirályt s erről az esetről a «Le Nouvelliste de Lyon» a jan.30-iki számban a következőképen elmélkedik:

«A gyűrűn a 732-es szám és a «Vogelwarte Rossitten» furcsa német fölirat található. Az első szó fordításban szószertint annyi, mint «örmadár», vagy «vár-madár». Azt kell kérdeznünk, vajjon keleti szomszédaink nem-e azon törnek az eszüket, hogy ezeket a kecses madarakat a postagalambok módjára harcászati czélokra használhassák...»

Erre azután valamelyik olvasó, bizonyára nem revánspárti, fölháborodással utasítja vissza ezt a gyanúsítást és a maga részéről a következő kommentárt fűzi az esethez. (Le Nouvelliste jan. 31. sz.).

... «Az a változatlan törvény, a mely a német szóösszetételekben uralkodik, arra kényszerít, hogy a «Vogelwarte» szót ne «örmadárral», hanem «madárör»-rel illetőleg «madárápolóval» fordítsam. Minthogy a Vogelwarte szó nem használatos, azért azt kell gondolnom, hogy a föliratot rosszul olvasták, vagy eredeti alakjából kivetkőztették.

A fölírás bizonyára egy Rossitten nevű madárápolóról vagy madárkereskedőről szól. Ilyen értelmezésben a fölirat egy német madárkereskedőre vonatkozik, a ki a sirályt nem fonál segítségével, hanem gyűrűvel jelölte meg. A gyűrű eredetére nézve az a véleményem, hogy azt egy fiatal szentimentális német hölgy küldte a Rossitten nevű madárkereskedőnek, hogy kedvencz madarát vizsziatérése alkalmával minden évben könnyen fölismerhesse.»

A lap következő számában azután a «Société Zoologique de Genève» egyik tagja megmagyarázta a dolgot. Persze nagy volt a csodálkozás, hogy a sirályok ilyen messziről, «majdnem az orosz határról» járnak Lyon környékén levő téli szállásukba. A megjelölt sirály mindig érdekesebb lett és végre 60 frank értékben kelt el. Jelenlegi tulajdonosa semmi pénzért se válna meg tőle.

Már most tessék ezek után szatirát írni!

A derék francziák már kihasználták a Vogelwarte Rossitten összes permutációi révén származtatható jelentéseket, egy szálíg kiaknálták már a legképtelenebb és legregényesebb föltevéseket, úgy hogy nem marad hátra egyéb megoldási mód, mint az unalmas igazságnak a kimondása, hogy t. i. ezek a megjelölt sirályok kísérleti madarak a madárvonulás tanulmányozására.

Tény, hogy nálunk könnyebb dolog volna e rejtvény megfejtése, mert már katonasorból is szerzünk annyi német tudományt, hogy a Vogelwarte szót «madárvártá»-nak vagyis madármegfigyelő-állomásnak fordíthassuk, a miből önként következik, hogy Rossitten valami földrajzi fogalom, valószínűleg helység, a melyre nézve a m. kir. pósta bizonyára megadja a kellő fölvilágosítást.

Sajnos, eddigelé magyar vidéki ujságíró még nem került ilyen probléma elé. Talán azért, mert még arra lehetne gondolni, hogy az ilyen a tudomány szempontjából valóban értékes gyűrű nálunk még amugyabbul járna, mint Franciaországban. Ott t. i. bármilyen képtelen föltevéseket is fűztek hozzá, nem engedték elkallódní ezeket a gyűrűket s így a tudomány nem károsodott; rólunk azonban, a kik a nemtörődömségéről közmondásos Kelet kapujában állunk, bizony könnyen föltételezik azt, hogy az ilyen «különös lelet» fölöött egyszerűen napirendre térünk, annál is inkább, mert ennél már sokkal rosszabb dolgokat is tételeztek föl rólunk.

Schenk Jakab.

„AZ ÁLLATVILÁG“

A Hazai Zoologiai Laboratorium folyóirata.

Folyóirat az állattani, vadászati és halászati ismeretek terjesztésére.

Megjelenik kéthavonkint, eredeti képekkel gazdagon illusztrálva. Előfizetési ára egy évre 5 korona, mely összeg «Az állatvilág» kiadóhivatala címére (Budapest, VII. kerület, Damjanich-utca 36.) küldendő. Telefon: 17-23.

A lap szellemi részét illető küldemények egyenesen a szerkesztőhöz (Csiki Ernő, Budapest, VIII., Magyar Nemzeti Múzeum) intézendők.